

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NAM CẦN THƠ**



NGUYỄN THỊ HÉLÈNE

**NGHIÊN CỨU TÌNH HÌNH VÀ ĐÁNH GIÁ SỰ TUÂN THỦ
ĐIỀU TRỊ Ở BỆNH NHÂN ĐÁI THÁO ĐƯỜNG TUÝP 2 NGƯỜI
CAO TUỔI ĐIỀU TRỊ NGOẠI TRÚ TẠI TRUNG TÂM Y TẾ
THÀNH PHỐ VĨNH LONG NĂM 2024**

ĐỀ ÁN THẠC SĨ DƯỢC HỌC

CẦN THƠ, NĂM 2024

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NAM CẦN THƠ**



NGUYỄN THỊ HÉLÈNE

**NGHIÊN CỨU TÌNH HÌNH VÀ ĐÁNH GIÁ SỰ TUÂN THỦ
ĐIỀU TRỊ Ở BỆNH NHÂN ĐÁI THÁO ĐƯỜNG TUÝP 2 NGƯỜI
CAO TUỔI ĐIỀU TRỊ NGOẠI TRÚ TẠI TRUNG TÂM Y TẾ
THÀNH PHỐ VĨNH LONG NĂM 2024**

NGÀNH: DƯỢC LÝ & DƯỢC LÂM SÀNG

MÃ SỐ: 8720205

ĐỀ ÁN THẠC SĨ DƯỢC HỌC

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

TS.DS. NGUYỄN MINH CƯỜNG

CẦN THƠ, NĂM 2024

LỜI CAM ĐOAN

Tôi tên là Nguyễn Thị H el ene, là học viên trình độ Thạc sĩ ngành Dược lý và Dược lâm sàng, khóa 2022 – 2024, tôi xin cam đoan:

1. Toàn bộ nội dung của đề án **“Nghiên cứu tình hình và đánh giá sự tuân thủ điều trị ở bệnh nhân đái tháo đường tuýp 2 người cao tuổi điều trị ngoại trú tại Trung tâm Y tế thành phố Vĩnh Long năm 2024”** là kết quả nghiên cứu do chính tôi thực hiện, dưới sự hướng dẫn của TS.DS. Nguyễn Minh Cường.

2. Các số liệu, thông tin trong đề án đều được thu thập từ các nguồn hợp pháp và trung thực.

3. Tôi cam đoan không sao chép, trích dẫn hoặc sử dụng bất kỳ phần nào từ các tài liệu khác mà không có trích dẫn nguồn gốc rõ ràng theo đúng quy định. Nếu có bất kỳ sự sai phạm nào về tính trung thực và đạo đức trong nghiên cứu, tôi xin hoàn toàn chịu trách nhiệm trước nhà trường và pháp luật.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

TP. Cần Thơ, ngày 01 tháng 12 năm 2024

Tác giả đề án

Nguyễn Thị H el ene

LỜI CẢM ƠN

Trước hết, tôi xin chân thành cảm ơn Ban Giám hiệu và các thầy cô Trường Đại học Nam Cần Thơ, đặc biệt là các thầy cô trong Khoa Dược, đã tạo điều kiện thuận lợi để tôi có thể hoàn thành đề tài nghiên cứu này.

Tôi xin gửi lời cảm ơn sâu sắc đến TS.DS. Nguyễn Minh Cường, người đã tận tình hướng dẫn, hỗ trợ và chỉ bảo tôi trong suốt quá trình thực hiện và hoàn thiện đề tài. Sự giúp đỡ quý báu của thầy đã giúp tôi vượt qua những khó khăn và đạt được những kết quả như mong đợi.

Tôi cũng xin cảm ơn Trung tâm Y tế thành phố Vĩnh Long đã tạo điều kiện và cung cấp các số liệu cần thiết cho nghiên cứu. Đặc biệt, tôi xin cảm ơn các bệnh nhân và đội ngũ nhân viên y tế đã nhiệt tình hợp tác trong quá trình thu thập dữ liệu.

Cuối cùng, tôi muốn bày tỏ lòng biết ơn đến gia đình và bạn bè, những người đã luôn động viên, khích lệ tôi trong suốt thời gian học tập và nghiên cứu. Chính sự hỗ trợ và động viên của mọi người đã giúp tôi hoàn thành đề tài này một cách tốt nhất.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

Tác giả đề án

Nguyễn Thị Hélène

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT	iv
DANH MỤC CÁC BẢNG	vi
TÓM TẮT	vii
ABSTRACT	viii
MỞ ĐẦU	ix
CHƯƠNG 1. TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU	1
1.1. Đại cương đái tháo đường	1
1.2. Sử dụng thuốc trong điều trị đái tháo đường	8
1.3. Sự tuân thủ điều trị	15
1.4. Tổng quan tình hình nghiên cứu trên tổng thể và dựa theo nhiều kết quả nghiên cứu trong và ngoài nước từng công bố sử dụng thuốc điều trị đái tháo đường tuýp 2 tại Việt Nam	20
CHƯƠNG 2. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	25
2.1. Đối tượng	25
2.2. Phương pháp nghiên cứu.....	26
2.3. Đạo đức trong nghiên cứu y sinh	32
CHƯƠNG 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU	33
3.1. Đặc điểm đối tượng nghiên cứu	33
3.2. Tình hình sử dụng thuốc điều trị đái tháo đường tuýp 2 trên bệnh nhân người cao tuổi điều trị ngoại trú tại Trung tâm Y tế thành phố Vĩnh Long năm 2024	38
3.3. Xác định một số yếu tố liên quan đến tuân thủ điều trị ở bệnh nhân.....	43
CHƯƠNG 4. THẢO LUẬN	49
4.1. Đặc điểm chung của các bệnh nhân	49
4.2. Tình hình sử dụng thuốc điều trị đái tháo đường tuýp 2.....	51
4.3. Mức độ tuân thủ dùng thuốc của bệnh nhân trong mẫu nghiên cứu	53
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	xi
TÀI LIỆU THAM KHẢO	xi
PHỤ LỤC	xiii

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Chữ viết đầy đủ	Ý nghĩa
ADA	American Diabetes Association	Hội đái tháo đường Hoa Kỳ
EASD	European Association for the Study of Diabetes	Hiệp Hội Nghiên Cứu đái tháo đường Châu Âu
BMI	Body Mass Index	Chỉ số khối cơ thể
BN		Bệnh nhân
DPP4-I	Dipeptidyl Peptidase-4 Inhibitors	Thuốc ức chế DPP4
ĐTĐ		Đái tháo đường
FPG	Fasting Plasma Glucose	Đường huyết đói
GIP-1	Glucagon Like Peptid 1	
HbA1c	Hemoglobin A1c	
HDL – C	High Density Lipoprotein Cholesterol	Cholesterol tỷ trọng cao
IDF	International Diabetes Federation	Liên đoàn đái tháo đường quốc tế
Ins	Insulin	
LDL – C	Low Density Lipoprotein Cholesterol	Cholesterol tỷ trọng thấp
GMAS	General Medication Adherence Scale	Thang đo đánh giá tuân thủ dùng thuốc của tác giả Atta Abbas Naqvi ở Pakistan
Met	Metformin	
NGSP	National Glycohemoglobin Standardization	
OGTT	Oral Glucose Tolerance Test	Nghiệm pháp dung nạp glucose

Chữ viết tắt	Chữ viết đầy đủ	Ý nghĩa
SGLT2-I	Sodium-Glucose co – Transporter 2 Inhibitor	Thuốc ức chế đồng vận chuyển natri – glucose
TZD	Thiazolidinedione	
SD	Standard Deviation	Độ lệch chuẩn
SU	Sulfonylure	
WHO	World Health Organization	Tổ chức Y tế thế giới

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1. Phân biệt Đái tháo đường tuýp 1 và tuýp 2.....	2
Bảng 1.2. Mục tiêu điều trị cho bệnh nhân ĐTĐ ở người trưởng thành, không mang thai.....	9
Bảng 1.3. Mục tiêu đường huyết và HbA1C theo ADA 2019.....	10
Bảng 1.4. Hướng dẫn dùng thuốc điều trị đái tháo đường tuýp 2 theo ADA.....	11
Bảng 2.1. Bộ câu hỏi theo tiêu chí GMAS đã được Việt hoá.....	29
Bảng 2.2. Thang điểm và tiêu chuẩn đánh giá mức độ tuân thủ của bệnh nhân ..	30
Bảng 3.1. Phân bố về tuổi và giới tính.....	33
Bảng 3.2. Phân bố thể trạng của bệnh nhân.....	34
Bảng 3.3. Đặc điểm về địa chỉ của đối tượng nghiên cứu.....	34
Bảng 3.4. Phân bố bệnh nhân theo thời gian mắc bệnh.....	35
Bảng 3.5. Đặc điểm về thời gian sử dụng thuốc của bệnh nhân.....	36
Bảng 3.6. Mức độ kiểm soát đường huyết của bệnh nhân.....	36
Bảng 3.7. Các bệnh mắc kèm với ĐTĐ trong mẫu nghiên cứu.....	37
Bảng 3.8. Phân bố biến chứng đái tháo đường đã mắc trong nhóm bệnh nhân ...	38
Bảng 3.9. Số thuốc được chỉ định trong đơn	39
Bảng 3.10. Số thuốc điều trị đái tháo đường trong đơn.....	39
Bảng 3.11. Thuốc điều trị được sử dụng theo từng phân nhóm	40
Bảng 3.12. Chỉ định thuốc trong phân nhóm Insulin.....	40
Bảng 3.13. Chỉ định thuốc trong phân nhóm Biguanid	41
Bảng 3.14. Chỉ định thuốc trong phân nhóm Sulfonylurea	41
Bảng 3.15. Chỉ định thuốc trong phân nhóm Ức chế α -glucosidase.....	41
Bảng 3.16. Các phác đồ điều trị được sử dụng.....	42
Bảng 3.17. Mối liên quan giữa nhóm tuổi và mức độ tuân thủ điều trị.....	43
Bảng 3.18. Mối liên quan giữa chỉ số BMI và mức độ tuân thủ điều trị.....	44
Bảng 3.19. Mối liên quan giữa địa chỉ và mức độ tuân thủ điều trị	45
Bảng 3.20. Mối liên quan giữa thời gian mắc bệnh và mức độ tuân thủ điều trị ..	46
Bảng 3.21. Mối liên quan giữa chỉ số Glucose máu lúc đói, HbA1c và Huyết áp tối đa với mức độ tuân thủ điều trị	46
Bảng 3.22. Mối liên quan giữa thời gian sử dụng thuốc và mức độ tuân thủ điều trị	48

TÓM TẮT

Đặt vấn đề: Bệnh đái tháo đường tuýp 2 đang trở thành một vấn đề sức khỏe cộng đồng nghiêm trọng tại Việt Nam, đặc biệt ở người cao tuổi, với tỷ lệ mắc bệnh không ngừng gia tăng. **Mục tiêu nghiên cứu:** Nghiên cứu này được thực hiện nhằm khảo sát tình hình sử dụng thuốc điều trị, đánh giá mức độ tuân thủ điều trị và các yếu tố liên quan ở bệnh nhân đái tháo đường tuýp 2 điều trị ngoại trú tại Trung tâm Y tế thành phố Vĩnh Long. **Đối tượng và phương pháp nghiên cứu:** Nghiên cứu mô tả cắt ngang trên 414 bệnh nhân từ 60 tuổi trở lên. Phương pháp thu thập dữ liệu bao gồm phỏng vấn trực tiếp, sử dụng bộ câu hỏi chuẩn hóa và phân tích chỉ số kiểm soát đường huyết, BMI. **Kết quả và kết luận:** Kết quả nghiên cứu cho thấy hơn 60% bệnh nhân có tuân thủ điều trị tốt, tuy nhiên, tỷ lệ không tuân thủ vẫn chiếm đáng kể, đặc biệt ở nhóm bệnh nhân có chỉ số BMI thấp hoặc cao. Các yếu tố như tuổi, thời gian mắc bệnh, loại thuốc sử dụng, và hỗ trợ từ gia đình cũng được xác định là những yếu tố ảnh hưởng quan trọng đến mức độ tuân thủ. Nghiên cứu khẳng định cần có các giải pháp can thiệp hiệu quả như giáo dục bệnh nhân, hỗ trợ tâm lý và cải thiện tiếp cận dịch vụ y tế nhằm nâng cao tuân thủ điều trị, từ đó giảm nguy cơ biến chứng và cải thiện chất lượng cuộc sống cho bệnh nhân đái tháo đường tuýp 2.

ABSTRACT

Introduction: Type 2 diabetes mellitus has become a major public health concern in Vietnam, particularly among the elderly, as prevalence rates continue to rise. **Study Objectives:** This study aimed to investigate medication usage patterns, assess treatment adherence, and identify related factors among outpatient T2DM patients at the Vinh Long City Health Center. **Subjects and Methods:** A cross-sectional descriptive study was conducted involving 414 patients aged 60 years or older. Data collection methods included direct interviews, standardized questionnaires, and analysis of glycemic control and BMI indices. **Results and Conclusion:** The study results showed that more than 60% of patients had good treatment adherence, however, the rate of non-adherence was still significant, especially in the group of patients with low or high BMI. Factors such as age, disease duration, type of medication used, and family support were also identified as important factors affecting the level of adherence. The study confirmed the need for effective interventions such as patient education, psychological support, and improved access to health services to improve treatment adherence, thereby reducing the risk of complications and improving the quality of life for patients with type 2 diabetes.